

Bestuursverslag 2018

Schippersgracht 9 1011 TS Amsterdam
secretariaat@vaderlandschfonds.nl
www.vaderlandschfonds.nl

Toegekende subsidies in 2018

Bijlage 3.1 Overzicht subsidies		stand per 1/1	Toegekende subsidies	Uitbetaalde subsidies	Ingetrokken subsidies	stand per 31/12
		€	€	€	€	€
2018						
OHR 18.01	Fries Museum Een Fries Kof		1.000	-	-	1.000
SMF 17.35	Tu Delft Waterbike		600	600	-	-
SMF 17.36	Waterscouting Dorus Rijker		400	400	-	-
SMF 17.38	TU Delft Solar Boat		2.000	2.000	-	-
SMF 18.01	Uiteverij verloren,wendische oorlog		500	500	-	-
SMF 18.04	Tycho Mellis		1.000	1.000	-	-
SMF 18.06	St Leerstoel Zeegechiedenis Intern. Fellows		25.000	-	-	25.000
SMF 18.09	Stichting Amsterdam Museum		2.500	-	-	2.500
SMF 18.11	Linschoten Vereenging		500	-	-	500
SMF 18.13	Heusdense Havendagen		750	750	-	-
SMF 18.14	Stichting Amelander Musea		1.500	-	-	1.500
SMF 18.16	Stichting P3M		1.500	1.500	-	-
SMF 18.17	Stg MMR		30.000	-	-	30.000
SMF 18.22	Zuiderzee museum Visserij register		10.000	-	-	10.000
SMF 18.23	St explokart		4.500	-	-	4.500
SMF 18.24	Hackaton		5.000	5.000	-	-
SMF 18.26	KNRM-digitalisering		8.800	-	-	8.800
SMF 18.27	Bruijn walvisvaart		2.500	-	-	2.500
SMF 18.28	Walburg pers geloof en bijgeloof op zee		1.500	-	-	1.500
SMF 18.33	Digitalisering koggen		10.000	-	-	10.000
SMF 18.41	Waterscouting Musinga Rijn		5.000	-	-	5.000
SMF 18.100	St Marco Polo		3.000	-	-	3.000
SMF 18.101	Dr A Philips groep scouting		4.800	-	-	4.800
VF 18.00	Studie vereniging Leiden		150	150	-	-
SMF 18.40	Publicatie Nederlandse Kaapvaart		1.500	0	-	1.500
						112.100
		465.810	124.000	323.550	7.160	259.100

Stichting Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's Lands Zeedienst

1.2 Staat van baten en lasten over 2018

	2018	2017
	€	€
Resultaat beleggingen	-536.912	691.267
Kosten beleggingen	36.798	40.577
Saldo	-573.710	650.690
Rentebaten	1.907	5.827
Baten	-571.803	656.517
Afschrijvingen materiële vaste activa	649	649
Huisvestingskosten	6.839	4.226
Subsidies en contributies	116.840	466.435
Organisatiekosten	59.275	39.647
Lasten	183.603	510.957
Resultaat	-755.406	145.560

Commissarissen en Honorair-Commissarissen

In het bestuursjaar 2018 heeft zich een aantal wijzigingen voor gedaan in het bestuur. In september nam de heer W.F.O. Wolters, thesaurier II afscheid. De heer Wolters was sinds 2006 bestuurslid van het Vaderlandsch Fonds. Hij heeft zich in de afgelopen jaren, naast het voortreffelijk beheer van de financiën van het Fonds, in de context van de Samenwerkende Maritieme Fondsen ook ingespannen voor de onderlinge uitwisseling van kennis en informatie tussen de penningmeesters van de diverse fondsen. De heer Wolters is opgevolgd door de heer Laumans. In november nam de voorzitter, de heer Visser, afscheid. De heer Visser was sinds 1999 bestuurslid en werd in 2010 voorzitter van het fonds. Zijn bestuursperiode stond in het teken van de toenemende digitalisering van de samenleving. Dat kwam bij het Vaderlandsch Fonds onder meer tot uiting in de voorbereiding van de vergaderingen. Het gebruik van het intranet waar de Commissarissen de aanvragen en de adviezen aantreffen en vervolgens hun oordeel kunnen geven, heeft inmiddels ingang gevonden. De heer Visser is opgevolgd door de heer Boogaard. De heer Visser blijft tot het voorzittersoverleg in april 2019 voorzitter van de SMF.

De Commissarissen hebben hun erkentelijkheid aan beide aftredende bestuursleden dan ook kenbaar gemaakt door hen te benoemen tot Honorair Commissaris.

Het Fonds

In 2018 hebben de commissarissen vier keer vergaderd. De vergaderingen vonden plaats op de Schippersgracht. In maart 2018 werd vervolg gegeven aan de brainstorm bijeenkomst die in 2017 werd georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst is onder andere gesproken over de opvolging van de voorzitter en de thesaurier, en over de profielen die bij deze portefeuilles horen. Allen zijn het er over eens dat een jaarlijks moment van reflectie heel waardevol is en dat hiervoor tijd moet worden vrijgemaakt. Door de toenemende digitale besluitvorming is het reëel om dit in te passen in een van de vier vergaderingen.

In 2018 zijn er gesprekken gevoerd met het bestuur van het College Zeemanshoop (CZH). Het College overwoog een mogelijke samenwerking met het Vaderlandsch Fonds op bestuurlijk en/of organisatorisch niveau. Uiteindelijk heeft het CZH besloten het voorlopig nog af te zien van verdere samenwerking..

Het jaardiner met de Honorair Commissarissen vond plaats op 22 juni in de J.P. Coen zaal van Grand Hotel Amrâht (voormalig Scheepvaarthuis) in Amsterdam.

Bij het diner werden de inkomend thesaurier II, de heer Frederik Laumans en de inkomend voorzitter de heer Roemer Boogaard voorgesteld. Dr. Erlend de Groot verzorgde een inleiding over de schilderijen van Willem Schellinks, '(geen) Ooggetuige van de slag op de Medway.' Deze schilderijen uit het bezit van het Vaderlandsch Fonds zijn in bruikleen gegeven aan het Rijksmuseum.

Samenwerkende Maritieme Fondsen

De voorzitters van de SMF vergaderden in 2018 tweemaal onder voorzitterschap van de heer Visser. In 2018 is een bijeenkomst georganiseerd voor alle bestuursleden van de maritieme fondsen. De heer Visser was dagvoorzitter. De bijeenkomst stond in het teken van de Code Cultural Governance en de FIN code voor Goed Bestuur. De voorzitter van de SMF onderstreepte het maatschappelijk belang van het feit dat de SMF fondsen voldoen aan voorwaarden voor good governance, die gesteld worden aan alle organisaties en instellingen in het culturele veld, alsook aan ANBI stichtingen. Bovendien is het wenselijk dat bestuursleden van de SMF waar mogelijk zitting hebben in verschillende besturen van de maritieme fondsen zodat onderlinge kennis en ervaring worden uitgewisseld.

Ieder fonds gaf een korte presentatie over de herkomst en historie van de stichting, de huidige doelstellingen en ondersteunde projecten. Prof. Lex Keuning (TU Delft) hield een inleiding over het promotieonderzoek 'Wind assisted propulsion for commercial ships' waaraan de SMF gedurende vier jaar €75.000 per jaar bijdraagt. De bijeenkomst

Balans per 31 december 2018

PASSIVA

Stichting Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's Lands Zeedienst

1.1 Balans per 31 december 2018

(Na resultaatbestemming)

PASSIVA	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
vermogen				
Stichtingskapitaal	13.631.576		13.403.713	
Bestedingsreserve	804.841		1.788.110	
Herwaarderingsreserve	<u>52.000</u>		<u>15.500</u>	
		14.488.417		15.207.323
Voorzieningen				
Groot onderhoud gebouw	<u>43.939</u>		<u>43.939</u>	
		43.939		43.939
Langlopende schulden				
Toegezegde subsidies	<u>91.000</u>		<u>94.500</u>	
		91.000		94.500
Kortlopende schulden				
Toegezegde subsidies	168.100		371.310	
Overlopende passiva	<u>10.808</u>		<u>15.454</u>	
		178.908		386.764
Totaal passivazijde		<u>14.802.264</u>		<u>15.732.526</u>

Balans per 31 december 2018

ACTIVA

Stichting Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's Lands Zeedienst

1.1 Balans per 31 december 2018

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	129.000		92.500	
Inventaris	<u>1.029</u>		<u>1.678</u>	
		130.029		94.178
<i>Financiële vaste activa</i>				
Overige effecten	<u>10.429.359</u>		<u>11.461.507</u>	
		10.429.359		11.461.507
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Belastingen	17.621		8.716	
Overige vorderingen	1.730		1.730	
Overlopende activa	<u>864</u>		<u>2.426</u>	
		20.215		12.872
<i>Liquide middelen</i>		4.222.661		4.163.969
Totaal activazijde		<u><u>14.802.264</u></u>		<u><u>15.732.526</u></u>

werd goed bezocht. Er is besloten is om dit initiatief voorjaar 2020 te herhalen.

De goede samenwerking met de ambtelijk secretaris van de SMF en van het Vaderlandsch Fonds wordt de komende jaren voortgezet op de ingeslagen weg.

VOK

De relatie met de Vereeniging Oud Kwekelingen (VOK) werd in 2018 gevierd met het traditionele Klein Rapport, aansluitend aan de voorjaarsvergadering op 28 februari. Het Vaderlandsch Fonds was dit jaar gastheer en nodigde het bestuur van de VOK uit voor een maaltijd bij een visrestaurant op de Schippersgracht.

De jaarlijkse VOK reünie in december, waarbij namens het Vaderlandsch Fonds een krans werd gelegd bij het monument voor de in WO II omgekomen oud-kwekelingen, is bijgewoond door de nieuwe voorzitter, de heer Boogaard, en commissaris Van der Laan. Opvallend was de geringe belangstelling van VOK leden voor deze kranslegging. Vermoedelijk is dit veroorzaakt door de afstand tussen het monument op het voormalig Marine-etablisement en de plaats van de reünie VOK, het Mövenpick Hotel aan de Piet Hein kade.

Vermogen

Het vermogen van het Vaderlandsch Fonds heeft zich in 2018 ontwikkeld met een negatief resultaat van -€755.406. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan een negatief resultaat van de beleggingsportefeuille van -€536.912 (exclusief kosten van €36.798). De verhouding risicodragend versus risicomijdend van 53% vs. 47% is ongewijzigd gebleven waarbij aangetekend dient te worden dat er in de categorie risicomijdend meer cash aangehouden wordt en minder in obligaties. Het vermogen is min of meer gelijk verdeeld over InsingerGilissen (€7 miljoen actief beleggingsbeleid) en ABNAMRO (€7 miljoen passief beleggingsbeleid). Het passief beheerde deel van de portefeuille, dat bij ABNAMRO is ondergebracht, wordt aangestuurd door de beide Thesauriers.

De helft van deze portefeuille wordt in liquiditeiten aangehouden en de andere helft in twee breed gespreide aandelenindexfondsen (Northern Trust World & Europe). De portefeuille bij InsingerGilissen wordt beheerd door een senior vermogensbeheerder en eveneens verder aangestuurd door de beide Thesauriers. De Thesauriers verwachten dat het komend jaar de recente volatiliteit op de beurzen blijft aanhouden gezien de macro economische en politieke spanningen op het wereldtoneel. De Commissarissen hebben besloten dat dit enige bedachtzaamheid in het uitgavenbeleid vereist gezien de substantiële afname van de geïndexeerde stamkapitaal (de bestedingsreserve) naar €804.000 (van €1,8 miljoen in 2017). Ondanks het negatieve resultaat in 2018 is sinds 2005 de beleggingsportefeuille 69% in waarde toegenomen. Het gemiddelde rendement over deze periode bedroeg 4,6% op jaarbasis.

In 2018 is er verder geringe voortgang geboekt in het streven van het Vaderlandsch Fonds om met de andere maritieme fondsen samen te werken. Deze samenwerking komt tot uiting in het overleg met de penningmeesters waarbij uitwisseling van standpunten, ervaringen met huisbankier ABNAMRO en overige inzichten plaatsvindt. Een dergelijk overleg heeft echter in 2018 niet plaatsgevonden maar beoogd is dat wel opnieuw te doen in 2019. Het verder delen van kennis en ervaring is gewenst en noodzakelijk en via het secretariaat alsmede bilaterale overleggen met bijvoorbeeld de 'Oostersche Handel en Reederijen Fonds' is er toch sprake van doorgaande uitwisseling van financiële en fiscale informatie.

Uitgavenbeleid

Bijzondere projecten daargelaten hebben de Commissarissen besloten om op basis van het uitgavenbeleid voor 2018 wederom ongeveer 2% van het belegd vermogen aan subsidies toe te kennen, waarbij ongeveer 1/3 bestemd is voor de portefeuille maritieme historie en 2/3 voor de portefeuille onderwijs.

De totale toegekende uitgaven betroffen €166.840.

In het kader van het programma nationale infrastructuur voor maritiem historisch onderzoek in Nederland gingen meerjarige grotere bijdragen naar het Rotterdam Centre for Modern Maritime History (2018-2021) en naar het internationale fellowship uitwisselingsprogramma van de universiteit Leiden met de John Carter Brown Library in Providence USA (2019-2023).

Ten slotte konden met onze steun twee digitaliseringsprojecten van start gaan. In Enkhuizen wordt op basis van het Nationaal Visserijregister gewerkt aan een database van alle Nederlandse vissersschepen tussen 1911 en 1990, een nieuwe loot aan de stam van het Maritiem Portal. De onderwaterarcheoloog Karel Vlierman hoopt te promoveren op de digitale editie van een zeer gedetailleerd overzicht van alle kogges die in Nederland en Vlaanderen zijn gevonden. De kogge was hét vrachtschip van de 13de tot ver in de 16de eeuw. Dit zeer omvangrijke werk verschijnt in het Engels eveneens op het Maritiem Portal.

~

R.A. Boogaard, *voorzitter*

Dr. E. S. van Eijck van Heslinga, *vicevoorzitter*

Dr. E.M. Jacobs

M.T. Tegelberg CDR bd

Prof. Ir. J.J. Hopman

Mr. A.M. van der Laan, *thesaurier*

F. Laumans, *thesaurier*

Drs A.N. Schneemann, *secretaris*

zijn de weerstandsverliezen veel lager dan gebruikelijke foil configuraties. Bijzonder aan dit systeem is de stabilisatiemethode waardoor het systeem eenvoudig te bedienen is in vlak water en in golven. De veilige vaart is middels proeven aangetoond. Hij onderzoekt momenteel samen met de Rotterdamse Watertaxi een eerste praktische toepassing van dit systeem.

Het Vaderlandsch Fonds subsidieerde in het najaar 2018 een tweedaagse hackathon, een bijeenkomst van software- en websiteontwikkelaars, designers en business-strategen georganiseerd door Netherlands Maritime Technology (NMT). Circa 120 young professionals van binnen en buiten de maritieme sector namen deel aan dit evenement.

Het doel van de initiatiefnemers (NMT en KVNR) was het imago van de sector te verbeteren, een netwerk van innovatieve young professionals te bouwen én innovatie in de sector te stimuleren. De young professionals gingen aan de slag met drie cases om zeevarende schepen slimmer te maken. De hackathon bleek een succesvol instrument en zal zeker navolging krijgen.

Portefeuille Maritieme Historie

In 2018 steunde het Vaderlandsch Fonds met kleinere bedragen een aantal boekpublicaties, onder andere over de Nederlandse walvisvaart 1612-1964, de Nederlandse kaapvaart in de Vierde Engelse oorlog (1780-1784), cartografie (kaarten op perkament 1580-1725) en over een van de initiatiefnemers van de Kweekschool voor de Zeevaart Johannes Lublink, commissaris van 1785 tot 1816. Het Amsterdam Museum, het Fries Scheepvaartmuseum en het Amelander Museum kregen een bijdrage in de kosten van hun exposities over respectievelijk Amsterdam als wereldstad, over de scheepvaart op de Oostzee aan de hand van de wrakstukken van een Friese kof gestrand voor de haven van Dantzig en over navigatietechnieken door de eeuwen heen.

Naast de subsidies kende het fonds in 2018 de uitgavenposten 'Organisatiekosten' van €59.275 en 'Huisvestingskosten' van €6.839 (betreffende respectievelijk voornamelijk de kosten van het secretariaatsmede het pand aan de Schippersgracht). Een deel van de kosten voor het secretariaat wordt gedeeld met de andere maritieme fondsen omdat een belangrijk deel van de werkzaamheden van de secretaris de gezamenlijke maritieme fondsen betreffen.

Overige

In 2018 is een begin gemaakt met opstellen van het 'Beleid en Financieel Reglement'. In dit document is vastgelegd hoe de stichting organisatorisch en bestuurlijk is georganiseerd, hoe het vermogen wordt beheerd en besteed en wat de uitgangspunten zijn van de beleggingsstrategie. Het document wordt in 2019 afgerond. De aanleiding om dit document samen te stellen is de door de branchevereniging FIN voorgestelde code Goed Bestuur, waarin richtlijnen voor 'good governance' zijn vastgelegd. Door het opstellen van dit reglement verwacht het Vaderlandsch Fonds aan de richtlijnen van het FIN te voldoen. In 2019 zal dit dan ook worden getoetst aan de normen van het FIN. De accountmanager bij InsingerGilissen zal in 2019 gevraagd worden verdere informatie te verschaffen over mogelijke verduurzaming van het actief belegde deel van de portefeuille alsmede een diepgaander vergelijk te maken tussen actief en passief beheer en de corresponderende kosten.

Penningmeestersoverleg

In 2018 zijn de penningmeesters niet bij elkaar geweest. In 2019 zal er wellicht weer een gezamenlijk overleg zijn.

Locatie Schippersgracht

Op het in eigendom zijnde deel van de Schippersgracht bevindt zich het secretariaat van het fonds, alsmede het secretariaat van de Samenwerkende Maritieme Fondsen(SMF)

en van Stichting Directie der Oostersche Handel en Reederijen, het Admiraal van Kinsbergenfonds en de Vereeniging de Prins Hendrik Stichting. Behalve voor de vergaderingen van het Vaderlandsch Fonds wordt de Schippersgracht ook gebruikt voor tal van andere maritieme overleggen van de SMF.

Schippersgracht 9 maakt deel uit van de VVE Schippersgracht 8-9. In 2018 is het bestuur van de VVE tweemaal bijeen geweest. Commissaris van der Laan en de ambtelijk secretaris maken deel uit van het bestuur. In 2018 zijn de financiën vanaf 2010 tot 2018 in kaart gebracht en zijn er afspraken gemaakt over de verrekening. Het VF had een vordering op de VVE en deze is verrekend. Tevens zijn er afspraken gemaakt over de bijdragen per deelnemer per jaar en over het onderhoud voor de komende jaren.

Kunstcollectie

Eind maart 2018 beleefde de film 'Kaatje en Anna', die Niek Koppen maakte van het restauratieproces van het grote gevelbeeld Kaatje, zijn wereldpremière tijdens het Ambacht in Beeld Filmfestival in Amsterdam.

Het langdurig bruikleen aan het Rijksmuseum van de twee grote schilderijen, die Willem Schellinks omstreeks 1668 maakte van de Tocht naar Chatham, is met vijf jaar verlengd tot maart 2023. Tevens gaf het Vaderlandsch Fonds toestemming de schilderijen in hoge resolutie te tonen in Rijksstudio, de state-of-the art website van het Rijksmuseum (onder dezelfde strikte voorwaarden die voor de eigen collectie van het Rijks gelden), zodat deze bijzondere stukken ook digitaal toegankelijk zijn voor een breed publiek.

In het najaar van 2018 zijn alle aanwezige boeken op de Schippersgracht in een digitale database geregistreerd. Daarmee is deze uitgebreide handbibliotheek goed toegankelijk geworden. Ook is nu de precieze samenstelling bekend.

Portefeuille Onderwijs en Wetenschap

Sinds 2016 subsidieert het fonds samen met de andere maritieme fondsen de Stichting Maritime Designer Award, voorheen de Stichting Timmersprijs.

Deze stichting reikt jaarlijks een ontwerpersprijs (Maritime Designer Award) uit aan een hiervoor in aanmerking komende, geselecteerde jonge ontwerper die een specifieke bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkeling van een nieuwe innovatie en veelbelovende conceptoplossing met toepassingspotentieel voor de maritieme sector. De prijs wordt uitgereikt tijdens het Maritiem Gala. De prijs bestaat uit een geld bedrag voor de ontwerper en zogenaamd 'seed money' om de verdere ontwikkeling van betreffende ontwerpmethod - of oplossing financieel te stimuleren en mogelijk te maken.

In 2018 wordt de prijs toegekend aan Gijsbert van Marrewijk. Gijsbert van Marrewijk heeft in zijn onderzoek- en ontwikkeltraject voor de 'Solar Boat Single Track Hydrofoil' een nieuw systeem voor de aansturing van T-foils ontwikkeld en getest. Voor dit type foil